

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 28 kwietnia 2023 r.

PS-VI.431.2.9.2023.KS

**Szanowna Pani
Agnieszka Chrzanowska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Giżycku
ul. Mickiewicza 33
11-500 Giżycko**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.260.2023 z dnia 14 marca 2023 r., zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie - delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Katarzyna Stefanowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 29 marca 2023 r. i zakończono w dniu 31 marca 2023 r. Przedmiotem kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022 poz. 447 ze zm.), zwanej dalej ustawą wripsz,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2020 r., poz.1329 ze zm.), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. GOPS / Ośrodek / Jednostka - co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Giżycku;
2. Kierownik - co oznacza: Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku, panią Agnieszkę Chrzanowską, pełniącego funkcję od 3 stycznia 2022 r. **/akta kontroli str. 1/;**
3. poprzedni Kierownik - co oznacza: Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku - panią, pełniącego funkcję do 31 grudnia 2021 r. **/akta kontroli str. 1/;**
4. Gmina - co oznacza: Gminę Giżycko;
5. Regulamin - co oznacza: Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku;

6. plan / plan pracy - co oznacza plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wripsz;
7. asystent - co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku;
8. Wykaz - co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę **/akta kontroli str. 33-35/**;
9. ocena / okresowa ocena - co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wripsz;
10. Procedura - co oznacza: Procedurę objęcia rodziny pracą asystenta rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku, wprowadzoną Zarządzeniem Kierownika nr 16/2019 z dnia 07 października 2019 r.;
11. koordynator - co oznacza: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
12. katalog - co oznacza: katalog możliwego do uzyskania wsparcia, o którym mowa w ustawie „Za życiem”.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą). Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli, prowadzonym przez Ośrodek. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Agnieszki Chrzanowskiej – Kierownika Jednostki oraz asystenta rodziny, posiadającego stosowne upoważnienie Kierownika do udzielania informacji w zakresie kontroli **/akta kontroli str. 2/**. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez ww. osoby oraz analizę prowadzonej w Ośrodku dokumentacji.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Giżycku jest jednostką organizacyjną Gminy Giżycko, która działa m.in. na podstawie *Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 19.2018 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku z dnia 02 lipca 2018 r. **/akta kontroli str. 3-22/**.

Analiza Regulaminu wykazała, że w strukturze organizacyjnej Ośrodka (§ 6 ust. 1 pkt 8) wyodrębniono stanowisko pracy asystenta rodziny, natomiast w § 20 wymieniono jego zadania, wynikające z ustawy wripsz. Nie uwzględniono natomiast zadań asystenta, wynikających z ustawy „Za życiem”. Kontrolujący w toku udzielanego instruktażu wskazali, aby przy najbliższej pracy nad Regulaminem Organizacyjnym ująć wszystkie zadania, które asystent rodziny winien wykonywać.

W związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem zagrożenia epidemicznego, mając na względzie przeciwdziałanie i zapobieganie rozprzestrzeniania się COVID – 19, sposób realizacji zadań przez pracowników Ośrodka został uregulowany w „Regulaminie pracy zdalnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku”, wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 4/2020 z dnia 01 kwietnia 2020 r. **/akta kontroli str. 23-28/**.

Kierownik kontrolowanej Jednostki poinformował, iż w okresie stanu epidemicznego asystent prowadził pracę w środowiskach rodzin przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności **/akta kontroli str. 29-30/**.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny

W okresie objętym kontrolą w Ośrodku do realizacji zadań z zakresu planowania i prowadzenia pracy z rodziną zatrudniony był jeden asystent rodziny w ramach pełnego etatu **/akta kontroli str. 29/**. Asystent swoje obowiązki wykonywał w systemie zadaniowego czasu pracy, co zostało uregulowane Zarządzeniem Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Giżycku nr 1.2018 z dnia 02 stycznia 2018 r. **/akta kontroli str. 31/**.

Analizie poddano kwalifikacje asystenta rodziny i stwierdzono, że posiadał on odpowiednie wykształcenie do zajmowania tego stanowiska, określone w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy wriispz. W jego aktach osobowych znajdowały się stosowne oświadczenia o spełnianiu warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 wyżej cytowanej ustawy wriispz, tj. o:

- niepozbawieniu/ nieograniczeniu/ niezawieszeniu władzy rodzicielskiej,
- braku obowiązku alimentacyjnego,
- nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Ponadto w aktach osobowych asystenta znajdowało się zaświadczenie o niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, stanowiące potwierdzenie, iż spełnia on także wymóg określony w art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wriispz.

Na podstawie informacji Kierownika ustalono, że praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy wriispz **/akta kontroli str. 29/**. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy wriispz, asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę.

Kierownik GOPS poinformował również, że w okresie podlegającym kontroli wobec asystenta nie wszczęto postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego **/akta kontroli str. 29-30/**.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika kontrolowanej Jednostki, stanowiącym **akta kontroli str. 32**, wydatki na wynagrodzenie asystenta rodziny, w okresie podlegającym kontroli, finansowane były ze środków własnych Gminy.

Z przedłożonego Wykazu **/akta kontroli str. 33-35/** wynika, iż w okresie kontrolnym, wsparciem asystenta rodziny objętych było łącznie 13 rodzin, z czego z 1 rodziną zakończono współpracę z uwagi na realizację założonych celów. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić

należy, że limit rodzin określony w art. 15 ust. 4 ustawy wrispz, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, został zachowany.

Na podstawie analizy danych ujętych w Wykazie ustalono, że asystent prowadził pracę m.in. z:

- rodziną, z której dzieci przebywały w pieczy zastępczej,
- rodziną objętą działaniami grupy roboczej,
- rodziną na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2006 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem i jednocześnie na mocy ustawy wrispz,
- rodziną zastępczą spokrewnioną **/akta kontroli str. 33-35/**.

W okresie podlegającym kontroli asystent nie prowadził pracy z rodziną na mocy postanowienia Sądu **/akta kontroli str. 33-35/**.

Z „Wykazu dzieci przebywających w pieczy w latach 2022 i 2023”, stanowiącego **akta kontroli str. 36-38** wynika, że w okresie podlegającym kontroli w pieczy zastępczej z terenu Gminy umieszczono 3 dzieci, a łącznie przebywało w niej 23 dzieci z 17 rodzin. Ustalono, iż asystent prowadził pracę z 1 rodziną biologiczną, z której dziecko przebywało w pieczy zastępczej. Z informacji Kierownika wynika, że asystent nie pracował z pozostałymi rodzinami z uwagi na: zmianę miejsca zamieszkania przez rodziców, śmierć rodziców, pobyt rodziców w zakładzie karnym, nieznane miejsce pobytu rodziców oraz niechęć rodziców do podjęcia działań zmierzających do odzyskania dzieci **/akta kontroli str. 33-35/**. W ocenie zespołu kontrolnego zasadnym wydaje się zweryfikowanie aktualnej sytuacji rodzin, z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej, w zakresie ewentualnej możliwości nawiązania z nimi współpracy przez asystenta i podjęcia działań w kierunku powrotu dzieci z pieczy pod opiekę rodziców.

Szczegółowej analizie poddano teczki 6 rodzin (poz. nr 2, 8, 9, 10, 12, 13 z Wykazu **/akta kontroli str. 33-35/**), w tym:

- 1 rodziny, z którą praca została zakończona,
- 5 rodzin objętych nadal wsparciem asystenta (w tym: rodziny, której dzieci przebywały w pieczy zastępczej, rodziny objętej działaniami grupy roboczej, rodziny, która stanowi rodzinę zastępczą spokrewnioną).

Zarządzeniem nr 16/2019 z dnia 07 października 2019 r. Kierownik GOPS wprowadził „Procedurę objęcia rodziny pracą asystenta rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku” **/akta kontroli str. 39-47/**, regulującą kwestie dotyczące pracy asystenta rodziny, w tym: tryb objęcia rodziny wsparciem, zadania, czas jego pracy, obowiązującą dokumentację, zasady jego współpracy z pracownikiem socjalnym, a także monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy. Powyższą Procedurą wprowadzono następujące wzory dokumentów do służbowego stosowania przez asystenta:

- Załącznik nr 1: *Opis sytuacji rodziny,*
- Załącznik nr 2: *Plan pracy z rodziną,*
- Załącznik nr 3: *Aktualizacja planu pracy z rodziną,*
- Załącznik nr 4: *Ocena okresowa pracy asystenta rodziny z rodziną* (stanowiąca ocenę okresową sytuacji rodziny, o której mowa w ustawie wrispz),
- Załącznik nr 5: *Ocena końcowa pracy asystenta rodziny z rodziną.*

Zapisy pkt 15 Procedury dopuszczają możliwość opracowania planu pracy z rodziną w ciągu 3 miesięcy od rozpoczęcia współpracy z rodziną. W opinii kontrolujących plan pracy z rodziną

winien być sporządzony niezwłocznie po rozpoczęciu z nią współpracy, co umożliwi natychmiastowe podjęcie działań ukierunkowanych na pokonanie w rodzinie występujących trudności, na co wskazano Kierownikowi w bieżącym instruktażu. Nadmienić należy, że w badanych przypadkach rodzin plany pracy, co do zasady opracowywane były w ciągu miesiąca od objęcia ich wsparciem.

Ponadto zespół inspektorów wskazał na konieczność dostosowania nazwy dokumentu „Ocena okresowa pracy asystenta rodziny z rodziną” do zapisów ustawy wripsz, a także na zasadność uwzględnienia w Procedurze regulacji, dotyczących realizacji zadań, wynikających z ustawy „Za życiem”. W trakcie trwania czynności kontrolnych Kierownik Ośrodka, Zarządzeniem nr 8/2023 z dnia 31 marca 2023 r. wprowadziła nową „Procedurę objęcia rodziny pracą asystenta rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Giżycku” /**akta kontroli str. 48-61/**, w której zostały uwzględnione uwagi kontrolujących. Ponadto w Procedurze ujęto dodatkowe wzory dokumentów, które asystent rodziny zobowiązany jest prowadzić, tj.:

- Załącznik nr 7: *Wzór porozumienia udzielania wsparcia kobietom i ich rodzinom na mocy ustawy „Za życiem”,*
- Załącznik nr 8: *Indywidualny katalog możliwego wsparcia,*
- Załącznik nr 9: *Sprawozdanie miesięczne.*

W badanych przypadkach, za wyjątkiem 2 rodzin (poz. nr 8, 9 z Wykazu /**akta kontroli str. 33-35/**), które zostały objęte wsparciem asystenta w okresie poprzedzającym okres kontrolny, objęcie rodziny wsparciem asystenta odbyło się zgodnie z procedurą określoną w art. 11 ustawy wripsz. Po powzięciu przez Ośrodek informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodziny, dokonywanej w wywiadzie środowiskowym wynikało, iż potrzebowała ona wsparcia asystenta, pracownik socjalny, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy wripsz, składał do Kierownika „*Wniosek o przydzielenie asystenta rodziny*”, który zawierał szczegółowy opis sytuacji rodziny /**akta kontroli str. 62-63/**. Kierownik Ośrodka wyrażał zgodę na objęcie rodziny wsparciem asystenta w powyższym wniosku /**akta kontroli str. 62-63/**.

Kontrolujący stwierdzili, iż w przypadku 2 rodzin (poz. nr 8, 9 z Wykazu /**akta kontroli str. 33-35/**), po powzięciu przez Ośrodek informacji, że rodziny te przeżywają problemy opiekuńczo-wychowawcze nie przeprowadzono wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy wripsz. W przypadku jednej z ww. rodzin (poz. nr 9 w Wykazie /**akta kontroli str. 33-35/**), analizy jej sytuacji dokonano we wniosku o przydzielenie rodzinie asystenta /**akta kontroli str. 64-65/**. Natomiast w przypadku drugiej rodziny, znajdującej się pod poz. nr 8 w Wykazie /**akta kontroli str. 33-35/**, pracownik socjalny nie dokonał analizy jej sytuacji oraz nie złożył wniosku do Kierownika o przydzielenie asystenta rodziny, co było sprzeczne z zapisami art. 11 ust. 2 i 3 powyższego aktu prawnego.

O przyczyny powyższego zapytano Kierownika kontrolowanej Jednostki, który wyjaśnił, że w przypadku rodziny, znajdującej się pod poz. nr 8 w Wykazie /**akta kontroli str. 33-35/**, została ona objęta wsparciem asystenta na pisemną prośbę kuratora sądowego, dlatego też

pracownik socjalny nie przeprowadził wywiadu środowiskowego i nie złożył do Kierownika GOPS w Giżycku wniosku o przydzielenie asystenta. Z informacji przekazanych przez Kierownika kontrolowanej Jednostki wynika również, że w okresie poprzedzającym objęcie rodziny wsparciem asystenta, GOPS dwukrotnie zawiadamiał sąd o problemach opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinie **/akta kontroli str. 66-67/**.

Kierownik Ośrodka w pisemnym wyjaśnieniu **/akta kontroli str. 66 i 68/** wskazał, że w przypadku drugiej rodziny (rodzina poz. nr 9 z Wykazu, która była rodziną zastępczą spokrewnioną) „(...) przydzielenie asystenta rodziny (...) było poprzedzone wizytą środowiskową, podczas której nie został wypełniony kwestionariusz wywiadu, ponieważ rodzina nie korzystała i nie ubiegała się o świadczenia z pomocy społecznej. Aktualna sytuacja rodzinna i analiza zostały opisane we wniosku o przydzielenie asystenta rodziny (...)” Kierownik nadmienił również, że decyzja o objęciu rodziny dodatkowo tą formą wsparcia (bowiem była ona również objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej) została podjęta na spotkaniu osób zaangażowanych w pomoc rodzinie, które odbyło się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, co znalazło potwierdzenie w przedłożonej kontrolującym dokumentacji.

Biorąc pod uwagę złożoność problemów opiekuńczo-wychowawczych występujących w rodzinach, o których mowa powyżej (co wynika z analizy przedłożonej dokumentacji), w ocenie zespołu inspektorów objęcie ich pomocą asystenta było jak najbardziej zasadne. Niemniej jednak w każdym przypadku, po pozyskaniu przez Ośrodek informacji o rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze, w myśl przepisów obowiązujących w tym zakresie, pracownik socjalny winien przeprowadzić wywiad środowiskowy, a następnie na jego podstawie dokonać analizy sytuacji rodziny zmierzającej do ustalenia, czy rodzina faktycznie przeżywa problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz czy wymaga wsparcia asystenta rodziny, bądź innej formy pomocy, na co wskazano Kierownikowi w bieżącym instruktażu.

Przyczyną nieprawidłowości był niewłaściwie obrany tryb przydzielenia rodzinie asystenta, który nie miał negatywnego wpływu na działalność Jednostki w zakresie wsparcia asystenta udzielanego rodzinom.

Zważywszy na fakt, iż powyższa nieprawidłowość powstała przed okresem objętym kontrolą, a w badanym okresie rodzinom przydzielano asystenta zgodnie z procedurą ujętą w przepisach art. 11 ustawy wrispz odstąpiono od wydania zalecenia w powyższym zakresie.

Z informacji Kierownika Ośrodka wynika, iż sygnały o tym, że dana rodzina przeżywa kryzys i wymaga wsparcia pochodziły głównie ze środowiska lokalnego, tj. sąsiadów i sołtysów, a także pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, kuratorów sądowych i członków Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Giżycko.

3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny

Kontrolujący ustalili, że w okresie objętym kontrolą asystent jednej z rodzin (poz. nr 8 w Wykazie), udzielał wsparcia jednocześnie na mocy ustawy wrispz (z powodu występujących w rodzinie problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi) oraz na mocy ustawy „Za życiem” **/akta kontroli str. 33-35 i 69/**. Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że rodzina ta objęta została koordynacją wsparcia w 2020 r. i kontynuowana była do dnia kontroli. Ustalono, że w teście rodziny brak było jej wniosku o udzielenie takiej formy

wsparcia

(o którym mowa w art. 8 ust. 6 ustawy „Za życiem”). Rodzina nie przedłożyła również zaświadczenia lekarskiego, określonego w art. 4 ust. 3 ustawy „Za życiem”. W teście rodziny znajdowało się tylko orzeczenie o niepełnosprawności jednego z dzieci, które urodziło się przed dniem wejścia w życie wyżej cytowanej ustawy **/akta kontroli str. 69/**. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić należy, iż rodzina nie spełniała warunków do udzielania jej wsparcia na podstawie ustawy „Za życiem”.

Kierownik GOPS na pytanie kontrolujących, dlaczego ww. rodzinę obejmuje się wsparciem asystenta rodziny na mocy ustawy „Za życiem”, w pisemnym wyjaśnieniu wskazał, że nie jest w stanie „zweryfikować procedury objęcia rodziny wsparciem (...) Procedura objęcia wsparciem [rodziny] odbyła się w okresie poprzedzającym objęcie przeze mnie funkcji kierownika ośrodka” **/akta kontroli str. 70-71/**.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą realizowano dwa „Indywidualne katalogi możliwego wsparcia” (opracowane 24 maja 2021 r. oraz 24 maja 2022 r.), które zawierały bazę instytucji i podmiotów, świadczących pomoc rodzinie **/akta kontroli str. 72-75/**. Katalogi te zostały podpisane przez członka rodziny, co stanowi potwierdzenie, że zostały opracowane zgodnie z art. 8 ust. 3 pkt 1 ustawy „Za życiem”.

Asystent rodziny oświadczył, że w ramach działań pomocowych skierowanych do rodziny, wynikających z ustawy „Za życiem”, udzielał jej „ (...) porad i wskazówek w zakresie możliwości uzyskania m.in. pomocy prawnej i psychologicznej (...)” **/akta kontroli str. 76/**, co potwierdzała przedłożona kontrolującym dokumentacja. Z informacji przekazanych przez asystenta rodziny oraz analizy dokumentacji wynika, że asystent pomógł również rodzinie w pozyskaniu dofinansowania z PFRON na zakup specjalistycznego sprzętu, umożliwiającego dziecku porozumiewanie się.

Asystent podejmowane w rodzinie działania, w tym również w ramach wsparcia z ustawy „Za życiem”, dokumentował w „Sprawozdaniach miesięcznych” **/akta kontroli str. 77-80/**.

Podczas trwania czynności kontrolnych Kierownik Jednostki w porozumieniu z pracownikiem socjalnym oraz asystentem rodziny, po przeanalizowaniu sytuacji rodziny, o której mowa powyżej podjęli decyzję o zakończeniu współpracy z nią na mocy ustawy „Za życiem”, w tym realizacji katalogu wsparcia **/akta kontroli str. 81/**. Kontrolującym przedłożono jednocześnie rezygnację rodziny z tej formy wsparcia, stanowiącej **akta kontroli str. 82**. Kierownik poinformował, że rodzina nadal objęta będzie pomocą asystenta z uwagi na trudności opiekuńczo-wychowawcze. Jednocześnie wskazał, że niepełnosprawnemu dziecku „od dnia 17 marca 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. zostały przyznane usługi „Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej” (...)” **/akta kontroli str. 81/**.

Przyczyną powstałej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów, która nie miała negatywnego wpływu na działalność Jednostki w zakresie wsparcia asystenta udzielanego rodzinie. W związku z tym, iż została wyeliminowana w trakcie trwania kontroli odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie.

Na podstawie informacji Kierownika ustalono, że pierwsza wizyta asystenta w środowisku rodziny zawsze odbywa się w towarzystwie pracownika socjalnego.

W każdym analizowanym przypadku asystent rozpoczynał pracę z rodziną za jej pisemną zgodą, ujętą w „Porozumieniu o współpracy” /**akta kontroli str. 83/**, które zawierało m.in. dane adresowe rodziny, podpisy: osób, w obecności których zgoda została podpisana, członków rodziny, asystenta rodziny oraz datę podpisania dokumentu. Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, iż w kontrolowanej Jednostce praca z rodzinami, prowadzona była zgodnie z zapisami art. 8 ust. 3 ustawy wripisz.

W badanych przypadkach dokonano analizy realizacji zadań asystenta rodziny pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Ustalono, iż podstawą do opracowania planu pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripisz, był sporządzany przez asystenta „Opis sytuacji rodziny” /**akta kontroli str. 84-87/**, który zawierał min.: dane o rodzinie i jej członkach, dane asystenta rodziny, datę sporządzenia, obraz aktualnej sytuacji rodziny z perspektywy jej członków, oczekiwania i potrzeby rodziny, dane osób współpracujących z rodziną, informacje o rodzinie zebrane od innych pracowników służb społecznych, opis sytuacji rodziny z perspektywy asystenta, zasoby wewnętrzne i zewnętrzne rodziny.

Poddane analizie plany pracy zawierały m.in. dane członków rodziny, dane asystenta, datę sporządzenia, cel główny oraz cele szczegółowe, zakres realizowanych działań, termin ich realizacji oraz przewidywane rezultaty /**akta kontroli str. 88-89/**. Ponadto stwierdzono, iż plany pracy zostały opracowane przy współpracy z rodziną oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym, czego potwierdzeniem były podpisy ww. osób na tych dokumentach. Ustalono, iż plany pracy były aktualizowane corocznie lub w momencie istotnej zmiany sytuacji rodziny.

Należy więc stwierdzić, iż plany pracy były opracowane zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy wripisz oraz zawierały elementy określone w art. 15 ust. 3 tejże ustawy.

W wyniku analizy planów pracy, sporządzonych dla rodziny biologicznej, której dzieci przebywały w pieczy zastępczej, a także dla rodziny zastępczej spokrewnionej stwierdzono, że zawierały one podpisy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej potwierdzające, iż zostały one skoordynowane z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej, do czego zobowiązuje art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wripisz /**akta kontroli str. 90-94/**.

W wyniku analizy przedłożonej dokumentacji, a także na podstawie informacji przekazanych przez Kierownika Jednostki ustalono, że praca z rodzinami co do zasady planowana i prowadzona była przez asystentów adekwatnie do indywidualnych potrzeb rodzin i skoncentrowana m.in. na:

- pomocy w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym wdrażaniu do prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego i właściwego gospodarowania budżetem domowym;
- motywowaniu rodzin do uiszczania bieżących opłat w terminie;
- pomocy członkom rodzin w podjęciu pracy zarobkowej;
- pomocy w ustalaniu wizyt w poradniach specjalistycznych;
- pomocy w wypełnianiu dokumentów i załatwianiu spraw urzędowych;
- pedagogizacji rodziców w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi, poprzez prowadzenie indywidualnych konsultacji;

- wdrażaniu do dbałości o higienę osobistą i zdrowie dzieci;
- motywowaniu rodziców do monitorowania nauki szkolnej dzieci oraz utrzymywania kontaktów z nauczycielami;
- motywowaniu do zachowania abstynencji **/akta kontroli str. 95/**.

b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny Kierownikowi Ośrodka.

W wyniku analizy udostępnionej dokumentacji stwierdzono, iż w przypadku pięciu rodzin (poz. 8, 9, 10, 12, 13 z Wykazu) termin dokonania oceny, określony w wyżej cytowanym akcie prawnym, został przekroczony, tj. kolejno o: 1, 9, 2, 5 i 15 dni **/akta kontroli str. 33-35/**.

Kierownik Ośrodka w pisemnym wyjaśnieniu **/akta kontroli str. 96-97/** wskazał, iż w przypadku dwóch rodzin (poz. 12 i 13 w Wykazie) przekroczenie terminu dokonania oceny spowodowane było dłuższą, usprawiedliwioną nieobecnością asystenta rodziny. Natomiast w pozostałych przypadkach przekroczenie terminu spowodowane było „(...) *omyłką i niedopatrzaniem (...)*”.

W opinii kontrolujących okresowa ocena sytuacji rodziny, jako podsumowanie podjętych działań w pracy z rodziną oraz przebiegu postępów rodziny w pokonywaniu zdiagnozowanych problemów, umożliwia określenie zakresu i rodzaju działań w dalszej pracy asystenta. Służy zatem m.in. ewentualnej modyfikacji planu pracy z rodziną. Przekroczenie określonego w przepisach ustawy terminu dokonania oceny sytuacji rodziny może mieć negatywny wpływ na efektywność podejmowanych przez asystenta działań, mających na celu pokonanie trudności życiowych rodziny.

Kontrolujący ustalili, że ocena dokonywana była w dokumencie p.n. „*Okresowa ocena pracy asystenta rodziny z rodziną za okres [tu wskazany okres objęty oceną]*” **/akta kontroli str. 98-103/**, który zawierał m.in.:

- dane dotyczące rodziny i asystenta,
- datę sporządzenia,
- opis sytuacji rodziny od ostatniej oceny rodziny,
- cele współpracy,
- opis podejmowanych działań z rodziną i na jej rzecz oraz osiągnięte efekty,
- podpis asystenta rodziny oraz Kierownika.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż okresowe oceny zawierały szczegółowe i rzetelne informacje na temat aktualnego funkcjonowania rodzin, w tym również dzieci, a także relacji pomiędzy członkami rodzin, co niewątpliwie umożliwia podjęcie właściwych działań w dalszej pracy, mających na celu podniesienie lub wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Stwierdzono, iż dokumenty dotyczące oceny, które zostały poddane analizie, zawierały podpis Kierownika kontrolowanej Jednostki, co stanowiło potwierdzenie, iż zgodnie z regulacjami ustawy wrispz, ocena ta była mu przekazywana.

c) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Do zadań asystenta rodziny, stosownie do zapisów art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy wripsz, należy m.in. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Jak wynika z informacji przekazanych przez Kierownika, stanowiących **akta kontroli str. 104-105**, a także analizy przedłożonej dokumentacji, asystent w ramach działań, zmierzających do poprawy sytuacji rodzin prowadził szeroko zakrojoną współpracę m.in. z:

- pracownikiem socjalnym (m.in.: wspólne wizyty w środowiskach rodzin, wymiana informacji na temat sytuacji rodzin, występujących problemów i podejmowanych działań wobec rodzin, kontakt w sprawie świadczeń przysługujących rodzinom);
- Urzędem Gminy w Giżycku (m.in.: konsultacje z radcą prawnym, pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów lokalowych, uzyskaniu kart sterylizacji zwierząt domowych, kontakt w sprawie dowozu dzieci do szkół);
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Giżycku (uzgadnianie terminów spotkań ze specjalistami, konsultacje z pedagogami);
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku (m.in.: udział w posiedzeniach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, pomoc rodzinom w ustalaniu spotkań z psychologiem, wymiana informacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej na temat funkcjonowania dzieci w pieczy zastępczej, pomoc rodzinie w pozyskaniu ze środków PEFRON dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego);
- Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną „Koło” w Giżycku (m.in.: pomoc w ustalaniu spotkań ze specjalistami, tj.: psychologiem, pedagogiem, logopedą i psychiatrą);
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Giżycko (udział w posiedzeniach grupy roboczej, współpraca z członkami zespołu, tj. kuratorami, pedagogiem szkolnym, pracownikami socjalnymi, dzielnicowym);
- Sądem Rejonowym w Giżycku / kuratorami (m.in.: wymiana informacji na temat sytuacji rodzin i występujących problemów, konsultacje podejmowanych działań wobec rodzin);
- placówkami oświatowymi (m.in.: kontakty z wychowawcami, pedagogami, psychologami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych z dziećmi);
- Punktem Konsultacyjno-Informacyjnym w Wilkasach (pomoc rodzinom w umawianiu spotkań z terapeutą);
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (współpraca z członkami komisji w zakresie przekazywania informacji o występujących problemach);
- Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współzależnienia w Giżycku (pomoc w ustalaniu terminów wizyt i spotkań z terapeutami);
- placówkami służby zdrowia (m.in. pomoc rodzinom w ustalaniu wizyt lekarskich).

Ustalono, że współpraca z przedstawicielami ww. podmiotów prowadzona była w formie bezpośredniego oraz telefonicznego kontaktu.

Ponadto ustalono, że w okresie podlegającym kontroli asystent sporządzał opinię o rodzinie i jej członkach na wniosek sądu, w przypadku jednej rodziny.

Na podstawie informacji Kierownika GOPS oraz analizy dokumentacji ustalono, że asystent w badanym okresie trzykrotnie uczestniczył w posiedzeniu dotyczącym okresowej oceny sytuacji dziecka **/akta kontroli str. 106-108/**.

d) monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy wrispz do zadań asystenta należy, m.in. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Stosownie do zapisów ujętych w Procedurze, monitoring sytuacji rodzin, po zakończeniu współpracy prowadzony jest przez okres 3 miesięcy. Z informacji Kierownika Ośrodka wynika, że kontakty asystenta z rodziną odbywają się raz w miesiącu **/akta kontroli str. 109/**.

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą współpracę zakończono z 1 rodziną z uwagi na osiągnięcie zamierzonych celów **/akta kontroli str. 33-35/**. W myśl regulacji ujętych w Procedurze, asystent po zakończeniu współpracy z rodziną dokonał oceny końcowej pracy asystenta rodziny z rodziną, która zawierała m.in.: dane osobowe rodziny i asystenta rodziny, przyczyny zakończenia współpracy, informacje na temat poziomu osiągnięcia wskazanych w planie pracy efektów oraz wnioski i uwagi dotyczące dalszego postępowania wobec rodziny. Ustalono, że w dokumentacji rodziny znajdowała się jedna notatka sporządzona z wizyty w środowisku (odbytej w ramach prowadzonego monitoringu) **/akta kontroli str. 110/**, bowiem od zakończenia współpracy z rodziną upłynął 1 miesiąc.

4. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli przyjąć należy, że w okresie objętym kontrolą GOPS w Giżycku zapewniał rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie asystenta rodziny, który adekwatnie do zdiagnozowanych problemów podejmował działania ukierunkowane na osiągnięcie założonych celów.

Na podkreślenie zasługuje również fakt dużego zaangażowania asystenta rodziny w wykonywanie powierzonych obowiązków, tj. podejmowania działań na rzecz wsparcia i pomocy rodzinom objętym asystą, w tym także aktywnej współpracy z innymi podmiotami działającymi na rzecz rodzin, szczególnie koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej.

5. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy wrispz, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, który odpowiada za jej powstanie, stosownych działań, mających na celu jej wyeliminowanie oraz realizację następującego zalecenia:

- 1. Okresową ocenę sytuacji rodziny dokonywać zgodnie z zapisami art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz, czyli nie rzadziej niż co pół roku.**

Kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego

wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z uwagi na fakt, iż za stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące przydzielenia dwóm rodzinom asystenta rodziny niezgodnie z procedurą ujętą w przepisach art. 11 ustawy w.r.p. oraz objęcie jednej rodziny wsparciem asystenta na mocy ustawy „Za życiem”, pomimo, że nie spełniała ona warunków, określonych w tejże ustawie do udzielenia jej takiego wsparcia oraz nie wnioskowała o taką formę pomocy, odpowiedzialność ponosi poprzedni Kierownik, zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kopię wystąpienia przekazuje się także pani, celem umożliwienia odniesienia się do stwierdzonych nieprawidłowości w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015 poz. 1477).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Urszula Jędrychowska
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej**

**Katarzyna Stefanowska – główny specjalista
Agnieszka Brzozowska – główny specjalista**